

Rutiner för anmälan om missförhållanden som rör barn till socialtjänsten

1. Inledning

I Skolinspektionens verksamhet förekommer att myndigheten eller någon anställd får kännedom om något som kan innebära att socialtjänsten kan behöva ingripa till ett barns skydd. Detta kan exempelvis ske genom att det framkommer uppgifter inom ramen för ett anmälningsärende eller genom att en inspektör eller utredare i den regelbundna tillsynen eller kvalitetsgranskningen får kännedom om att ett barn riskerar att fara illa.

Skolinspektionen är en sådan myndighet som enligt 14 kap. 1 § andra stycket socialtjänstlagen (2001:453, SoL) är skyldig att anmäla till socialtjänsten om myndigheten får kännedom om något som kan innebära att socialtjänsten behöver ingripa till ett barns skydd. Anmälningsplikten till socialtjänsten omfattar också anställda vid myndigheten.

Syftet med rutinerna är att tydliggöra hur anställda vid Skolinspektionen ska agera vid anmälan till socialtjänsten.

2. Rutiner för anmälan till socialtjänsten

Vad ska anmälas och när?

- En anmälan ska enligt 14 kap. andra stycket SoL göras *genast* till socialnämnden om myndigheten eller någon anställd i verksamheten får kännedom om något som kan innebära att nämnden behöver ingripa till ett barns skydd.
- Bestämmelsen avser barn, dvs. varje människa under 18 år.
- Anmälningsskyldigheten omfattar omständigheter som antingen kan kopplas till barnets miljö eller till barnets eget beteende.
- Att skolan har gjort en anmälan till socialtjänsten hindrar inte att även Skolinspektionen anmäler samma förhållanden. Frågan om också Skolinspektionen ska anmäla måste avgöras från fall till fall.

2 (3)

Tänk på att

- ✓ anmälningsskyldigheten inte är kopplad till något krav på att det är klarlagt att socialtjänsten behöver ingripa till ett barns skydd
- ✓ anmälningsskyldigheten inträder redan vid misstanke om något förhållande som kan innebära att socialtjänsten behöver ingripa till ett barns skydd. Det är socialtjänstens ansvar att undersöka vilken grund som kan finnas för uppgiften och utreda det eventuella behovet av åtgärder.

Som exempel på omständigheter som, om de misstänks föreligga, kan medföra en anmälningsskyldighet till socialtjänsten anges enligt förarbetena till socialtjänstlagen (prop. 2002/03:53) bl.a. fysiskt våld, psykiskt våld, sexuella övergrepp, kränkningar och bristande omsorg. För Skolinspektionens del har anmälningar skett vid uppgift om att en elev har suicidtankar, utsätts för sexuella övergrepp och vid uppgifter om allvarliga fysiska övergrepp (t.ex. vid uppgift om att en elev blir slagen hemma).

Det är inte endast missförhållanden i hemmet som kan aktualisera en anmälan till socialtjänsten. Också allvarliga uppgifter om "barn med stora problem i skolsituationen föranledda av en social problematik"¹ ~~att barn far illa i skolan~~ kan medföra en anmälan.

Vem ska anmäla?

Skyldigheten att anmäla till socialtjänsten gäller för den medarbetare som fått del av uppgifter som innebär att en anmälan till socialtjänsten ska göras. Följande interna rutin kan dock följas:

- Den medarbetare som gjort aktuella iakttagelser/fått del av uppgifter som är av sådan karaktär att en anmälan till socialtjänsten övervägs framför informationen till sin enhetschef.
- Enhetschefen och medarbetaren samråder över om en anmälan till socialtjänsten ska ske. Inom ramen för samrådet finns utrymme för att kontakta socialtjänsten i syfte att få vägledning, detta kan vara speciellt relevant vid skolrelaterade farhågor kopplade till en social problematik.
Tänk dock på att samrådet inte får medföra att anmälan fördröjs allt för länge.
- Medarbetaren ansvarar för att göra den faktiska anmälan till socialtjänsten. Om enhetens medarbetare upplever att anmälan till socialtjänsten skapar en svår situation, t.ex. genom att man anser sig svika en elev som vänt sig till Skolinspektionen, kan avdelningschefen ansvara för att göra en anmälan.

Anmälan bör som huvudregel göras skriftligen

- Anmälan till socialtjänsten bör som huvudregel ske skriftligen.
- I en akut situation kan anmälan ske via telefon. En sådan muntlig anmälan bör sedan bekräftas skriftligt.

¹ Formulering ur Socialstyrelsens allmänna råd "Till dig som är skyldig att anmäla oro för barn"
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2014-6-20.pdf>

- En muntlig anmälan ska dokumenteras i en tjänsteanteckning.

Kontakt med skolan

- Det kan finnas anledning att kontakta skolan för att få ytterligare upplysningar om elevens situation, särskilt om farhågorna relaterar sig till barnets skolsituation. En kontakt med skolan syftar också till att uppmärksamma skolan på att en elev misstänks fara illa. Den syftar också till att ge svar på om skolan redan anmält/överväger att anmäla till socialtjänsten. Det är ofta personalen vid skolan som har möjlighet att uppfylla den uppgiftsskyldighet som följer av anmälan.

Kontakt med vårdnadshavare

- En kontakt med vårdnadshavare bör ske innan anmälan i de fall farhågorna hänförs sig till skolrelaterade omständigheter kopplade till en social problematik, då föräldraskapet inte är en trolig faktor. Syftet med kontakten är att samråda om hur en anmälan får bäst effekt.
- Den som gör anmälan till socialtjänsten bör i fall då det bedöms vara lämpligt kontakta vårdnadshavarna. Vid samtalet bör vårdnadshavarna upplysas om varför en anmälan görs och om att syftet med anmälan är att hjälpa barnet.
- Det kan också vara lämpligt att kontakta barnet. Det gäller särskilt om det är barnet själv som gjort anmälan och barnet börjar närma sig myndighetsåldern.

Bedömning av tillsynsåtgärd

- Om orosanmälan gjorts baserad på farhågor relaterad till skolsituationen skall detta vägas in som en försvårande omständighet vid val av tillsynsåtgärd gentemot den aktuella skolan.

Skyldighet att lämna uppgifter

De som omfattas av anmälningskyldighet enligt SoL är skyldiga att lämna socialtjänsten alla uppgifter som kan vara av betydelse för en utredning om ett barns behov av skydd. När uppgiftsskyldigheten som i detta fall följer av lag eller förordning¹, hindrar inte sekretess att uppgiften lämnas till socialtjänsten.

- Skyldigheten att lämna ut uppgifter gäller bara sådant som har betydelse för den aktuella utredningen.
- Det är i regel socialtjänsten som kan bedöma vilka uppgifter som behövs för den fortsatta utredningen.

Stöd till medarbetare vid anmälan till socialnämnden

Den medarbetare som varit inblandad i hanteringen av en anmälan till socialtjänsten kan många gånger uppleva situationen som problematisk. Medarbetaren känner oro för ett barn men är samtidigt orolig för att ”ställa till det” för barnet och familjen. Enhetschefen ansvarar för att se till att inblandade medarbetare får relevant stöd.

Rutinen har beslutats av chefsjuristen Ingegärd Hillborn.
Föredragande Jenny Rangstad Ekenbark

¹ Av 10 kap. 28 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) framgår att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning.